

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei
Pe 6 luni . . . 20 Lei
Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Problema culturii.

(vp.) Sfârșitul anului școlar este un prilej, care ridică în straturile largi ale publicului problema culturii. De astădată, în legătură cu această problemă vedem neîndestulirea factorilor puși în serviciul răspândirii ei, și în aceeași vreme simțim multele neajunsuri de cari suferă poporul și marele public. Și toate aceste neîndestuliri se îndreaptă împotriva îndrumătorului general al culturii și învățământului: împotriva statului.

Statul, în urma prerogativelor sale de drept, este îndrumătorul principal al culturii; are dreptul, dar și datorința de a aranja această problemă conform intereselor mai înalte și obștești ale națiunii, din care se compune. Este foarte natural deci, că de el să se împiedece toată lumea, în ce privește orice problemă de această natură.

„Problema culturii moderne, zice Otto Willman — cu deosebire acolo unde temelia îi este școala primară, iar înălțimea universității — se poate asemăna cu un sistem de canalizare ramificat în multiple chipuri și forme, care dintr'un bazen principal duce cu sine surcurile întăritoare și înviorătoare până în cele mai depărtate ținuturi“.

Aplicând la stările noastre această foarte frumoasă și plastică analogie, simțim numai decât că la noi nu se chiar potrivește, pentru că sistemul de canalizare al învățământului la noi este defectuos. Arterele mari și principale (universitățile, școlile de specialitate, școlile secundare de tot soiul șcl.) sunt bine dezvoltate, ele sunt însă infundate, pentru că bogatele sucuri ale culturii mai înalte n'au unde se scurge, lipsind cu totul, ori fiind defectuoasă ramificarea acestora în mulțimea școlilor populare, prin cari apoi s'ar scurge binefacerile și lumina culturii până în cele mai îndepărtate și ascunse unghiuri ale acestei țări. Și dacă ne întrebăm că cine poartă vina, credem a nu greși, dacă spunem, că vina acestei situații o are de două ori statul, și odată învățătoria.

Întâiu poartă vina statul, pentru că depune străduințe și cheltuieli, nepotrivite cu situația culturală a poporului nostru, pentru institutele și factorii mai înalți ai culturii. Înțeleg: se epuizează diligența și solitudinea statului în îngrijirea și înălțarea la nivel modern, sub toate raporturile, a institutelor de cultură mai înaltă, neglijând sau mărturisindu-și în același timp neputința față de arzătoarele lipsuri și trebuințe, pe care le așteaptă delat stat poporul și învățământul primar. Cred, că e o fătărire nemai pomenită a culturii: a avea patru universități, o mulțime neproporționată de licee pentru băieți — iar de fete, se zice, că avem mai mult chiar ca și în Apus! — și a nu avea școale primare, sau a nu face să funcționeze școlile primare în sute de comune din cuprinsul acestei țări! Focarele înalte ale cul-

turii strălucesc la orașele mari, mai mult ca se orbească pe străini și nu ca să lumineze pe Români, căci aceia sunt puțini, lipsindu-le opaițul luminei, care să-i conducă dela sate spre acelea. Mult mai puțin rău ar fi urmat pentru cultura noastră națională, dacă nu s'ar fi inaugurat atâtea școli medii și în schimb s'ar fi provăzut școlile primare, cel puțin ca în timpul înainte de război.

Statul are însă și o a doua vină, poate chiar mai mare decât cea dintâiu, și anume prin aceea că nu salarisează învățătoria dela sate cum se cuvine. Nu sunt chemat să țin înalte lecții de justiție distributivă, acelor cari sunt chemați ca să o aplice, trebuie să se știe însă, că la aceea sunt obligați față de învățători nu numai în virtutea muncii grele pe care o prestau, ci în virtutea acestei dreptăți aplicată față de mulțimea poporului. Din imensele venituri ale statului, cea mai mare parte înmulțite din vistieria necesară a muncii și ostenelelor masei poporului productiv, să se facă socoata comparativă, cât se cheltuiește pentru nemijlocita cultură a poporului de rând? Dacă pe alte țări ale aplicării rezultatelor și binefacerilor culturii nu este echitate la împărțire, cred că se poate cere aceasta pe terenul învățământului. Iar pentru popor și înălțarea lui culturală atât se cheltuie, cât se dă acelor, cari în mijlocul lui împărțeseră binefacerile culturii și a luminei cunoștinței de carte. Iar aceștia, în timpul prezent, nu sunt decât învățătorii și preoții.

Nu este însă mică nici vina pe care o poartă învățătorii față de deplorabila stare a învățământului primar. Firește, nu aceia care au rămas la postul lor, ci aceia cari și-au făcut vânt pe calea ascensiunii, îmbătați de chemările ademenitoare ale posibilităților de a parveni. Căci, desbrăcat de apocrieze acest gest al lor, face evident faptul, că nu chemarea patriei, nici postul unui naționalism mai înalt, a determinat această apostazie de către poporul dela sate, ci tendința de ascensiune determinată de acele egoism, care azi mai mult de cât ori când, stăpânește parecă lumea întreagă. Învățătorii cari și-au părăsit comunele lor românești ar trebui, deci, să nu-și închipuie că munca națională, despre care vorbesc că o îndeplinesc, când se ostenesc în luminarea străinilor, este cu adevărat națională și ca atare ar fi apreciată din partea poporului. Nul Muncă adevărat culturală îndeplinește acela, care o răspândește în mijlocul poporului, pe urma căreia se deschid perspectivele și se largesc orizonturile de cultură națională.

Diagnoza făcută, ne indică cu o cale și drumul ce trebuie urmat pentru a vindeca starea noastră culturală de cumplita boală care o mistue. Este drumul cerut de întreagă natura, de-a nu căuta să construim coperișul înainte de a fi ridicat mai întâiu pereții și cu deosebire înainte de a fi așezat temelia. Iar temelia unei adevărate și trainice culturi naționale sunt satele, este învățământul primar,

chiamat să ne izbăvească de îngrozitorul procent de analfabeți, cea mai umilitoare rușine a neamului nostru.

În jurul acestui punct trebuie deci să se concentreze atențiunea tuturor factorilor, cu cădere de-a spune un cuvânt la îndrumarea învățământului nostru. Asta nu înseamnă, să neglijăm școlile mai înalte ale orașelor ori chiar universitatea. Înseamnă însă, că față de școlile satelor trebuie să dovedim în viitorul apropiat un interes neasămănat mai mare, decât până acum. Statul, comuna, confesiunea să se întreacă întru a ridica școli prin toate satele noastre, iar corpul didactic dela aceste școli să nu fie remunerat în batjocură — și atunci suntem siguri, că învățătorii cari și-au părăsit posturile lor, vor reveni de nou la acelea, iar cultura neamului nostru nu va avea un temei subred și fără putere.

Chestiunile acestea sunt tocmai la ordinea zilei și de aceea am crezut, că nu strică să sprijinim, cu șirele acestea nepretențioase, părerile acelor cari simțese cu noi deopotrivă.

Atentatul dela Blaj. Nu vă speriați! Nu e vorba de vre-o mașină infernală, care să ne reamintească ceasurile de groază, trăite în legătură cu bomba — dela Senat. Blajul întreg este deplin liniștit, privind cu încredere și cu dragoste de muncă în viitorul frumos ce i-se deschide, iar catedrala lui planează cu aceeași demnitate ca și în trecut peste valurile, care se sparg neputincioase de stânca pe care-i zidită.

„Atentatul dela Blaj“ este numai titlul unui articol de gazetă, ori dacă voiți: furia unui val, nu tocmai curat, care s'a îndreptat spre biserica noastră de sub poalele Bihariei, din Beiușul — cine ar crede?! — școlilor românești, susținute cu atâtea jertfe de această biserică.

E vorba de articolul semnat de Petru E. Papp, protopopul ortodox din Beiuș, publicat în Nr. 4 (26 Iunie c.) al ziarului de acolo „Beiușul“. Iar atentatul, pe care acest „ziar de propagandă națională“, ține să-l denunțe cetitorilor săi din Bihor, este frumoasa primire pe care Blajul a făcut-o Nunțului papal în Dumineca dinainte de Rusalii, apoi tot ce s'a scris în această gazetă din prilejul acelei vizite (Nr. 18) și mai ales vorbirea I. Preasfințitului mitropolit Vasile. „Din cele spuse la Blaj — așa scrie părintele protopresbiter, — ne convingem, că n'a fost întru atâtea o manifestare de dragoste a Românilor gr. catolici față de Roma, ci mai mult o serie întreagă de atentate, comise cu o pornire nejustificată contra adevărilor istorice, contra religiei statului (!), contra vitejiei și meritelor neperitoare ale scumpei noastre armate (!?), contra poporului român și a țării (!)“. Cu adevărat „o întreagă serie Cinci atentate, din cele mai punibile! Și atentatele acestea „le-a comis însuși I. P. S. Sa Mitropolitul Blajului, Vasile Suciu“.

Iată deci, până unde am ajuns! — Este — pare-că extrema limită, până unde poate cădea un suflet lipsit de cel mai elementar bun simț și copleșit, în schimb, de cea mai fanatică ură de marcă curat bizantină. Dar nu, ne putem închipui încă un grad, o singură treaptă mai jos: să se găsească un nebun, să arunce Blajul în aer! Ar fi un gest mântuitor de ortodoxie și în aceeași vreme o „bine-meritată” pedeapsă pentru atentatele comise de noi cei din Blaj.

Pe când aceasta? — Ar fi bine cât mai curând, căci altfel probabil vom căuta să mai revenim asupra acestora cu „nouve attentate”.

„De prezent nu avem bani, când vom avea nu știm”. Așa s'a răspuns, zilele trecute, din partea directoratului financiar al județului Alba de jos mitropoliei noastre din Blaj, care începând cu ziua de 1 Martie n'a mai putut ridica un singur ban din sumele ce i-s'au asemnat dela diferitele ministerii, la numitul directorat.

Este un răspuns scurt și... revoltător. Pe cât de scurt, pe atât de revoltător! Este anume cu totul imposibil, ca o cassă județeană de bani dintr'o țară care nu a bancrotat, să nu fi primit în acest răstimp banii de lipsă pentru a face față cheltuielilor curente, iar dacă i-a primit — căci a trebuit să-i primească! — este cu totul inadmisibil, ca tocmai chitanțele prezentate de mitropolia Blajului să fie refuzate la plată de luni de zile și încă: sine die! Și asta pentru simplul motiv, că sumele asemnate Blajului nu au menirea să procure nu știu cui condițiile unui trai îmbelșugat și luxos, ci să asigure minimul de existență pentru atâția preoți năcăjiți, apostolii satelor noastre, iar pentru văduvele și orfanii acestora să dea o coajă de pâine.

Dar, iată în concret, cari sunt asemnările pentru cari directoratul financiar din Aiud „nu are bani și nu știe când va avea”. 1. Pentru elevii școlii normale din Blaj burse în suma de 83,250 lei (asemnate în 1 Martie c.). 2. Pentru gradațiile preoșiei, dela 1 Oct. 1920—1 Martie c. suma de 43,018'55 lei (27 Aprilie c.). 3. Pentru orfanii din orfelinatul Blajului 100,000

lei (16 Maiu c.). 4. Pentru ajutoare de vestminte preoșilor pe cvart. I. 1921 lei 152,175 (16 Maiu c.). 5. Intregirea de salarii a grădnicilor pe cvartul I. 1921 lei 55,825'15 (19 Maiu c.). 6. Burse pentru îmbrăcăminte teologilor lei 60,000 (7 Iunie c.). 7. Ajutoare pentru preoșii deficienți, văduve și orfanii de preoți pe cvartul I. 1921 lei 61,650 (29 Iunie c.). Și mai sunt și altele mai mărunte, pe cari nu le mai amintim.

E vorba deci de suma de circa 600 de mii lei, asemnată în toată regula de ministerele competente, dar care nu poate ajunge la destinație, pentru motive, pe cari nu le putem înțelege. Vreme de 3 luni încheiate, directoratul din Aiud n'a plătit Blajului o singură chitanță din câte i-s'au prezentat și nu putem crede că în timpul acesta nu ar fi avut bani la îndemână. Și atunci dacă nu înțelegem să cerem a fi preferiți față de alții, socotim că suntem datori să protestăm, când suntem preterați față de alții, cărora s'au plătit chitanțe cevași mai recente, decât ale noastre din Martie, Aprilie și Maiu.

Or, preoșimea noastră nu merită acest tratament și de aceea cerem cu toată puterea ca la directoratul financiar din Aiud să se facă rânduială! Altfel vom duce chestia în parlament, provocând o anchetă.

O rușine. Este cazul monstruos — cum l-a numit cu dreptate „Gazeta Transilvaniei” — dela internatul de fete „Regina-Maria” din Sf. Gheorghe.

O anchetă pornită, pe baza unor denunțări foarte grave, de însuși ministerul instrucției, a stabilit, că la acest internat s'au petrecut adevărate orgii, sub ochii unor profesoare „educatoare”, pentru cari directorul internatului, un anumit Gh. Botta, a trebuit să fie imediat arestat, iar internatul să fie desființat. Și lucrurile acestea, în cari are amestec și un ofițer superior, care „escalada noaptea gardul internatului de fete”, s'au petrecut într'un oraș cu populație maghiară, pentru ca rușinea ce ajunge învățământul nostru să fie cu atâta mai vădită și mai dehonestantă.

Ancheta s'a făcut de d. inspector Candrea, asistat de procurorul tribunalului din Brașov și de medicul legist al parchetului și după aceea au stabilit completă vinovăție a directorului și a unora dintre superioare, nu ne îndoiim un singur moment, că justiția își va face datoria cu vârf și îndesat, așa cum se cuvine față de niște criminali, cari abuzând de încrederea părinților nenorociților victime, în loc să vegheze asupra moralității ce trebuia să stăpânească într'un atare institut, au contribuit la intronarea celei mai cumplite destrăbălări.

Iată un caz tipic, care ne întărește nespun în convingerea, că biserica nu poate niciodată să renunțe la școlile și la internatele sale, a căror spirit și atmosferă sunt atât de ridicate față de mocirla unor atari institute ale statului!

„Zbirii țaranului din Bihor”.

În legătură cu cele scrise de noi în numărul ultim referitor la ieșirile pătimase ale ziarului dlui Tulbure, „Tribuna” din Oradea-mare, pâr. canonic Dr. Iacob Radu ne scrie, că „neputând rămânea atâta infamie reprobă de toți oamenii cinstiți de aici (Oradea), fără de răspunsul cuvenit, l-am și dat numai decât. Cunoscând însă apele tulburi dela redacția „Tribunei”, nu cred, că răspunsul nostru va fi publicat în întregime, de aceea vă rog să-i dați loc în prețioasele coloane ale „Unirii”. — Noi, cum spuneam și în numărul trecut, nu putem crede, că „Tribuna” să nu publice un răspuns de cinstită rectificare cum este scrisul pâr. Radu, fiindcă altfel ar trebui să fie silită la aceasta de cenzură ori de procurorul din Oradea, cari neapărat trebuie să știe reprimă tendințele primejdioase, pe cari „Tribuna” crede, că le poate servi din curată ură confesională. Cu toate acestea facem loc cu plăcere răspunsului dat de pâr. Radu, care nu strică să fie cunoscut și de cetitorii acestui organ.

Iată acest răspuns:

Onorată Redacție,

În numărul 21 din 12 Iunie a. c. al ziarului DV. cu titlul: „Zbirii țaranului din Bihor” și sub iscălitura (GH) a apărut un articol, în care în chip neobișnuit de vehement sunt atacăți episcopii romano și greco-catolici din Oradea-Mare și administrațiile domeniilor lor.

Apărarea romano-catolicilor li privește pe dânsii, iar ce ne privește pe noi, după ce în acel articol veninos, despre domeniul episcopesc al nostru se spun lucruri cu totul neadevărate și

☐ ☐ Foia „Unirii”. ☐ ☐

Scrisoare din Paris.

— În cinstea marelui sfinte a națiunii franceze Jeanne d'Arc. —

Cinci secole au trecut aproape, de când s'a desfășurat pe pământul fericit al Franței, ca o poveste încântătoare, vicața minunată a sfintei Jeanne d'Arc. Toată istoria ei este un lucru sublim, prin care prevedința divină a voit să dea o nouă dovadă a înțelepciunii și măririi dumnezeiești. Căci unde s'a mai întâmplat, ca o fată tină, crescută într'o familie iubitoare și într'un sat unde toți o adorau și de cari și ea se simțea alipită cu toată inima, să plece în urma unei simple viziuni, într'o lume necunoscută și spre o țintă grandioasă, la care drumul ducea prin atâtea greutăți. De sine se înțelege, că o natură omenească, nelășărită decât de slăbiciunile ei, se găsește înaintea unor obstacole de nelășărită. Dar tină fecioară din Orleans, pe aripile nevinovăției sale îngerești și condusă de o mână invizibilă dar atotputernică, a străbătut hotarele slăbiciunii omenești, devenind persoana cea mai strălucitoare din istoria popoarelor.

Nu voesa să descriu desiluziile ce a trebuit să îndure până ce a putut ajunge înaintea regelui, nici gloria luptelor pe cari le-a câștigat față cu o armată covârșitoare și învingătoare până în acel moment, nici chiar scena tristă dela

Reuen, când flăcările aprinse de o mână barbară au prefăcut în cenușe criul cel mai învâlt al vremii, care pe aripile unui blând zefir s'a înălțat cu trup cu suflet să formeze un juvaer neprețuit din coroana Impăratului mărirei.

Voi descrie numai *splendidele serbări organizate în onoarea eroinei Sfinte*, prin cari s'a manifestat devotamentul și iubirea unui popor întreg.

Francezul adevărat a iubit totdeauna această fiică a națiunii sale, — și e atât de firesc, când și inima îndârjită a unui neamț ca Schiller a știut să se inspire și încălzească de razele strălucitoare ce izvoresc din aureola beatitudinii ei! —, dar nici când însufleșirea nu a luat proporții atât de uimitoare ca din prilejul serbărilor din acest an. Și e ușor de explicat acest lucru, deoarece în trecut exista desbinarea intrigantă dintre autoritățile civile și cele religioase, înăst serbarea bisericești nu cădea în același timp cu a statului și astfel nici reușita nu era deplină. Acum însă, după-ce sfântul Părinte dela Roma a ridicat ființa cea mai simpatică Francezilor la înălțimea altarelor, au fost mișcate și inimile cele mai îndârjite, ajungându-se în urmă la hotărârea deosebit de importantă, ca aniversarea canonizării sfintei Jeanne d'Arc să fie declarată de *serbătoare comună a bisericii și a statului*.

*

Mise pare că văd, ca printr'un vis miraculos, frumoasa și de 8 Mai, pe care a fost stato-

rită serbarea națională a sfintei Jeanne d'Arc. Omagiul național prescris acuma de stat, înălță pe cel religios care se manifestă cu cea mai mare splendoare în această *primă aniversarea a canonizării sfintei Liberatoare a Franței*. A fost într'adevăr o solemnitate încântătoare. Doar, ici-colo dacă se puteau observa câteva lacune fără importanță, dar și acestea în loc de a detrage frumuseții spectacolului, jucau rolul umbrelor, cari fac să reieșe mai bine splendoarea unui tablou.

Deja de bună dimineață, o mulțime de oameni se îndesua în jurul *pieței numite a „Piramidelor”*, unde se află statuia călare a sfintei Jeanne d'Arc. În fund erau plasate detașamente, aparținând la toate trupele garnizoanei Parisului. Pe pedestalul statuii erau așezate trei coroane minunate de flori naturale albe și albastre, traversate de late panglici de mătăasă, pe cari se puteau ceti cuvintele: „Președintele Republicei”, „Guvernul Republicei” și „Orașul Paris”. De-a dreapta falnicului cavalier, era înșfpt drapelul glorios al trăgătorilor de mare, iar de-a stânga acela al regimentului 119 de infanterie, „scumpe zdrențe, demne de lauda eroinei”, zice jurnalul „La Croix”.

Pe la orele 9 sosesc parlamentarii, reprezentantul președintelui Republicei, o impozantă delegație a consiliului municipal, prefectul Senei și cel al poliției, doi generali, apoi ministrul Leredu, iar la 9^{1/2} apare, în sunetul Marseliezei, ministrul de interne, Mornand, salutând cu gra-

se ponegrește pomenirea arhierilor, recunoștii de toată suflarea românească ca mari binefăcători ai neamului, ne simțim datorii a reflecta următoarele:

1. Păzitorii pădurilor »vlădicului« nostru nu au fost zbirii poporului român, fiind și ei mai toți din neamul nostru. Iar dacă în trecut a trebuit să se ia vre-o cățiva și dintre străini, aceasta s'a făcut în lipsa de oameni de ai noștri cu pregătire specială pentru serviciul silvic, și sub presiunea guvernelor ungurești. Dar cei ce vin în atingere imediată cu poporul, șumarii sau gornicii, au fost și sunt toți români din satele noastre. Aceștia nu au fost nici când zbirii poporului, ei și-au făcut numai datoria impusă de legile țării, de a apăra de devastare pădurile și fără de grija lor munții Bihorului ar fi azi niște stânci pustii. Cât de mare lipsă este de brațul lor ne-o dovedește faptul, că ne mai putând ei rezista furiei poporului agitat de puhoiul revoluției și trebuind să-și părăsească locul de pază ca să-și scape viața, în chip sălbatic au fost devastate mii de jughere, nu numai de copaci bătrâni, dar și de pădure tinăra și de plantații fragede, cauzându-se domeniului episcopesc și economiei naționale pagube de zeci de milioane.

Sălbăticia acestor devastări nu a încetat nici azi, căci, alimentată de agitări de felul »Tribunei«, își face mendrele sale și nu o poate opri nici măsurile energice ale administrației, nici puterea armatei.

2. Pentru luminarea »iobagilor« din parohiile greco-catolice episcopii noștri au făcut tot ce le-a fost eu putință, iar privitor la cele de »erezie ortodoxă« (numirea este a »Tribunei«), dacă d. (Gh) și ar fi luat atâta osteneală să se informeze și să nu scrie din foale, cum fac de regulă calumniatorii, ar fi putut ști, că nu este școală sau biserică »de erezie ortodoxă« de pe teritoriul domeniului episcopiei noastre, cari să nu fi fost ridicate din bărne dăruite, sau vândute pe prețuri minimale, din partea aceluia domeniului.

3. După aceste întrebări pe d. (Gh): au fost oare ciocoi, zbiri și pași episcopii Darabant, prietini și ocrotitori lui Șincai și alui S. Clain, Samuil Vulcan și Pavel, întemeietorii și susținătorii școlilor din Beiuș, din cari au ieșit timp de un veac aproape toți intelectualii români,

fără deosebire de confesiune, dela Banat până în Maramurăș? Blăstămat a fost domeniul și urgie pădurile, din cari s'au susținut acele școli și pașalic a fost Beiușul, tot din grația episcopilor greco-catolici singurul centru cultural românesc din aceste părți apusene ale românismului, dupăcum cu fală o mărturisește și foaia »Beiușul«, cel mai nou tovarăș de sentimente față de noi al »Tribunei«?

4. Deapre episcopul Dimitrie Radu, dispărut cu moarte de eroi și martir al neamului, s'a spus și se va mai spune ce a făcut pentru cultura neamului românesc. De asta dată remarcăm numai, că după ce bomba dela Senat i-a curmat »zimbetul pe buze«, când era la postul datoriei pentru biserică și patrie, este culmea impietății și a cinismului să fie pus în fruntea celor: »apumiți domni, cari prea se îmbogățiseră cu farisaicul zimbet pe buze în mijlocul unui popor sărman«, cum o face în mod deghizat (Gh), aprobând par'că furia plebei scormonită de bolșevismul care era să pună în flacări tot ținutul Beiușului, încât o trebuit o armată întreagă ca să o potolească.

Știm de unde se inspiră »Tribuna« și d. (Gh) — ceea ce e tot una —, în ura-i nemărginită față de biserică română unită, cunoaștem arsenalul de ude își scot armele otrăvite în potriua noastră. Tocmai de aceea nu ne temem de atacurile lor.

Ura și calomnia, cu care ne urmăresc, nouă nu ne poate strica, iar folosul ce cred, că îl fac binelui de obște al neamului nostru prin astfel de porniri nedrepte și pătimase, de sigur că nu li-l pismuește nime.

Cu cuvenită considerație

Dr. Iacob Radu,
canonic.

Revistă bisericească.

Dacă se poate crede telegramelor, cari circulă de câțeva vreme în întreagă presa europeană, reluarea legăturilor diplomatice dintre Vatican și Quirinal (guvernul italian) ar fi iminente. Cum însă lucrul acesta nu se poate decât prin o soluționare a așanumitei »che-

știuni romane«, probabil, că în sfârșit, după o jumătate de veac, va fi înțeles și guvernul italian, că șeful bisericii lui Hristos nu poate fi tratat ca oricare cetățean italian și că acordarea unei reale suveranități spirituale și pe cât e necesar și teritoriale, care să fie garantată prin legi internaționale, nu poate fi în detrimentul Italiei. Vom mai vedea!

În legătură cu înțelegerea, ce se pregătește între Vatican și guvernul italian, se menține și vestea, că nu peste mult *Vaticanul va avea și o ambasadă a Statelor Unite nord-americane*, unde catolicismul este o mare putere. Prestigiul Sf. Scaun al Romei este deci într'o creștere foarte îmbucurătoare.

Sesiunea extraordinară a sf. Sinod al bisericii ortodoxe române, deschisă în 28 Iunie s'a închis Marți în 5 Iulie. Hotărârile mai însemnate ale sinodului sunt următoarele: 1. Să se înființeze un episcopat român ortodox în America, iar o delegație să caute aranjarea chestiilor bisericești din Macedonia și din Muntele Athos. 2. Să se reorganizeze și completeze facultatea teologică din București, înființându-se alte două facultăți la Cluj și Chișinău. 3. Să se facă pregătirile pentru convocarea unui sinod ecumenic și 4. Să se aranjeze un diferend mai vechiu dintre vre-o 50 de preoți basarabeni și arhiepiscopia din Chișinău. — O altă chestiune, de care s'a ocupat Sinodul a fost cazul episcopului Nifon dela Galați, acuzat de imoralitate în legătură cu mănăstirea de maice Celic-Dere din jud. Tulcea. Chestiunea s'a tușat, salvându-l pe Nifon și astfel deocamdată nu-i nevoie să mai demisioneze din cauza concordatului (!), cum se svonise pe vremuri.

Comitetul reuniunii de misiuni arhiepiscopale s'a constituit sub prezidiul p. canonic Dr. Izidor Marcu, alegând de viceprezident pe p. protopop Iosif Lita, de secretar pe p. Dr. Ioan Bălan canonic, iar de casier pe p. Dr. Ioan Moldovan profesor.

Sub prezidiul dlui Zeyk Daniel s'a ținut la Cluj, în 5 Iulie, primul *congres general al*

vităte statuia înflorită. Urcat pe o tribună ridicată în fața eroinei, ministrul rostește adânc emoționat un discurs de tot simplu, dar cu atât mai însuflețit.

În timpul acesta, sub *coloanele bătrâne ale catedralei Notre-Dame*, împodobite de astă dată cu steaguri combinate din colorile naționale și cele alb-albastru ale Jeannei d'Arc, cardinalul Dubois, încunjurat de mulțimea prelaților a săvârșit serviciul divin. Dar nu numai această uriașă catedrală, ci toate cele vre-o 80 biserici ale Parisului erau ticsite de credincioșii, cari veneau să mulțamească celui Atotputernic, pentru cadoul făcut în persoana simpaticei sfinte. — »Nu este Parisul așa de păgân, precum lumea îl crede«.

Cortegiul: dela piața St. Augustin, la piața »Piramidelor«. Sfânta Jeanne d'Arc este regina acestor două locuri. Statuile ei, — cea de Dubois și cea de Frémiet — cinstite totdeauna, au fost în această zi obiectul celei mai profunde venerații. Florisele, flori, ghirlande și cununii, le copereau de jos până sus.

Cortegiul însuși a fost de o splendoare ca nici când până acuma. Au luat parte o mulțime de asociații, a căror nume dacă l-ai reproduce, ar umplea o coloană întreagă. Copii din patronage, dela școlile elementare și secundare, tinerimea dela toate facultățile și școlile superioare, societățile de gimnastică bine reprezentate, au deșteptat interesul cel mai viu al

privitorilor. Erau cu toții veseli și o bucurie nespūsă li-se citea pe față, doar Ea a fost însăși curățenia, lumina și nevinovăția întrupată.

Toate s'au petrecut în ordinea cea mai perfectă, pe toate străzile, bine împodobite, veselii plutea în aer. Pe »Place de la Concorde«, unde cortegiul s'a desfășurat în toată măreția lui, a defilat înaintea monumentelor orașelor mari ale Franței; a trecut apoi pe Rue de Rivoli spre piața »Palais Royal«, unde a venit să depună coroanele la picioarele sfinte Jeanne, care părea că simbește și ea de atâta bucurie. Acesta nu mai era un simplu strat de flori, ci un veritabil munte strălucitor și multicolor. Deosebit de marcantă a fost manifestația grupurilor: »Nation Francaise«, în frunte cu Leon Daudet și Ch. Maurras, cari au produs o adevărată senzație.

Cu toată splendoarea serbărilor de dimineață, însuflețirea care creștea mereu a făcut, ca manifestările de seara să le fie mult superioare. Acestea au fost o adevărată minune.

La *Notre-Dame* s'a dat, după frumoasa datină latină, un salut solemn sfântului Sacrament al altarului. Un singur loc nu a rămas liber și totuși tinerimea aranjatoare a obținut rezultatul cel mai bun în privința ordinei. Multe mii de curioși au fost siliți să abzică de a vedea această ceremonie înălțătoare și să se îndestulească a se bucura la eșire împreună cu fericiții cari au putut să între.

Ceremonia a fost prezidată de cardinalul Parisului. Vorbirea de preamărire a sfinte Fecioare a ținut-o elocventul episcop al Verdunului, care cu o voce impunătoare a pronunțat un demn panegiric, plin de sfaturi neprețuite. Locurile reprezentanților au fost ocupate de mareșalul Foch, un reprezentant al președintelui Republicii, doi miniștrii, un amiral, și reprezentanții diferitelor ministere. Cele cinci clase ale »Institutului Franței«, încă ș'au trimis reprezentanții aleși dintre celebritățile națiunii întregi, iar reprezentanții parlamentului și a senatului au completat acest corp ilustru.

● După terminarea vorbirii, s'a făcut pe sub monumentală colonadă, *procesiunea* obicinuită la aceasta sărbătoare. Colonelul Kellen, președintele asociației »Jeanne d'Arc«, purta fanionul Sfinte, urmat de toți membrii comitetului; generali, amirali, ofițeri superiori în uniformă, toți servitori devotați ai religiei și ai patriei. După ei urma o delegație a liceului »Carol cel mare«, purtând o statuie celebră a Sfinte, iar la capătul cortegiului se înălța o cruce triumfătoare, care signala apropierea grupului bisericesc în frunte cu savantul cardinal, care trimitea azi cu un zimbet părințesc pe buze, binecuvântările înaltului pontif dela Roma.

Iluminația de noaptea a fost o adevărată feerie. Monumentele publice se așteptau până târziu în noapte; șiruri de lanterne venetiene încingeau fațada falnicilor edificii. Iadeosebi catedrala și piața »Sf. Sulpice« părea un vulcan

bisericii maghiare reformate din România. Din raportul ce s'a prezentat acestui congres aflăm, că dela 1918 încoace, biserica reformată a mai deschis 2 colegii (licee) în Dej și Făgăraș, apoi 3 școli comerciale, o școală normală și 12 școli medii (civile). Numărul elevilor din anul trecut al școlilor reformate a fost peste 3600, asigurând existența la peste 100 de profesori „rămăși fără ocupațiune”. Ocupându-se de soarta școlilor cedate la timpul său, pe lângă un anumit contract fictiv, statului ungar, congresul dorește ca aceste școli să fie retrocedate bisericii reformate, fiindcă față de statul român biserica reformată nu înțelege să mai susțină angajamentele luate față de statul din care au picat. Mai protestează apoi contra deciziei ministerului de culte, ca în afară de serbările naționale române, să mai țină și un număr de serbători ale bisericii ortodoxe.

În 24 Iunie c. s'a deschis la Madrid (Spania) **săptămâna euharistică** sub președinția episcopului de Sion. Din acest prilej, episcopul Madridului a ținut o cuvântare de foarte mare importanță pentru viitorul bisericii spaniole.

Săptămâna politică.

Guvernul ține ca proiectele prezentate, și în deosebi cele financiare și bugetul precum și reformele agrare, să se voteze cu tot prețul până la 20 Iulie, când se va închide actuala sesiune parlamentară. A început deci să lucreze și Camera cu mai mult zor decât până acum. Unele gazete găsesc chiar, că acum lucrează prea pripit și fără studiul necesar unor reforme atât de importante. Astfel s'a votat deja legea impozitului progresiv pe venit și pe averile de războiu, iar din legea agrară pentru vechiul regat se discută acum ultimii articoli. Ca un curiosum amintim, că în hărnicie au ajuns până și la ședințe de Duminică și serbători. Rămâne acum să vedem, dacă se va pogori binecuvântarea cerească peste atari lucrări, cari nu respectă repausul dominical.

— Privitor la **prețul pământului**, fixat din partea Senatului la de 40 ori arânda de acum, guvernul ține ca la Cameră să nu fie schimbat. Cum însă acest proiect nu acopere promisiunile făcute în propaganda electorală, mai mulți dintre deputații din majoritate doresc ca el să fie redus la cel mult de 30 de ori arânda. Nu-i eschis deci, ca pe această temă, atât de vitală pentru alte alegeri, să se spargă solidaritatea majorității.

— Bine de tot nu stau lucrurile nici cu **reforme financiare ale ministrului Titulescu**. Majoritatea din Senat pare a nu voi să primească legile trecute prin Cameră, și cum dl Titulescu nu înțelege să se știrbească la Senat concepția sa financiară, cu care a isbutit la Cameră, se vorbește de eventuala retragere a lui din guvern. Cei inițiați întrezăresc în această afacere intrigile ministrului de interne, pentru care proiectele democratice ale ministrului de finanțe sunt mult prea avansate.

de rachete, de unde s'a pornit apoi la orele 9¹/₂ cortegiul tradițional compus exclusiv din tinerimea însușită a districtului al șaselea. A fost o armată întregă în costume cavaleresti din secolul al XV-lea, condusă de o domnișoară, care îmbrăcată în armură de oțel reamintea de minune pe sfânta serbătorită. —

Așa s'a prăznuit această îndoiță serbare a Franței latine și catolice: o adevărată efuziune de sentimente naționale și în aceeași vreme adânc creștine, cum numai din inima unui popor nobil și conștient pot să răsăre. Jeanne d'Arc a fost totdeauna o glorie a Franței, dar va fi mai ales de acum înainte.

— Tot mai mult se accentuează din partea singuraticelor partide ale opoziției naționale, că doresc să-și păstreze „neștirbită libertatea de acțiune.” Faptul acesta se interpretează în sensul unei apropiate nouă grupări a puterilor parlamentare: în vederea unui **guvern de concentrare națională**, care nu poate să mai întârzie mult. Totuși nu este eschis, ca la realizarea acestei idei să se ajungă numai după ce un guvern absolut imparțial și fără colorit politic ar face noi alegeri parlamentare. La serbările încoronării se dă ca sigur, că va prezida un atare guvern.

— Cu 1 Septembrie se va pune în practică **legea** votată de parlament, acum de curând, a **vagabondajului și cerșetoriei**. Să sperăm, că noua lege va crea la noi și sub raportul acesta o situație mai civilizată, decât aceea în care ne-am găsit până acum.

— Parlamentul sârbesc a votat noua **lege a constituției statului jugoslav**, pe care regele și prințul moștenitor au depus jurământul. Cu acest prilej s'a încercat un atentat contra prințului Alexandru. Firele atentatului duc la un complot bolșevic, în care sunt compromiși și mai mulți deputați.

— Pe urma vizitei la Belgrad a ministrului nostru de externe s'a semnat un **tratat de alianță cu guvernul jugoslav**. În legătură cu acesta, s'au numit comisiuni pentru fixarea definitivă a frontierelor dintre cele două țări și un regim reciproc pentru bisericile și școlile din Banat.

— **Războiul greco-turc** a adus în timpul din urmă biruințe foarte însemnate armatei turcești alui Kemal-pașa. În toată complicația din Anatolia se simte tot mai mult influența bolșevismului rusesc, care știe să exploateze la Turci, și, mai nou, se pare, că și la Bulgari, nemulțumirile firești de pe urma tratatelor de pace dela Sèvres și Neuilly. Ultimele telegrame vorbesc chiar de o incursiune a Turcilor victorioși în teritoriul neutral, în fața cărei situații, dacă se va confirma, marii aliați, vor trebui neapărat să iasă din atitudinea expectativă observată până acum. Căci altfel se primejduiește toată stabilitatea tratatelor încheiate, și atunci putem începe războiul d'a capo.

— Pentru a ajunge la un acord cinstit în **chestia irlandeză**, Lloyd George a invitat la o conferință pe d. Devalera, „președintele republicii sinfeinniste”, care probabil se va pleca în vizită. Situația din Irlanda este cu adevărat o rușine a civilizației europene și de aceea se sperează, că guvernul britanic va face tot posibilul, pentru ca să se găsească o soluție acceptabilă pentru ambele părți.

— **Germania** a mai plătit 44 milioane mărci aur, iar Reichstagul a autorizat ministrul de finanțe să emită, pentru rest, bonuri în valoare de 132 miliarde mărci aur.

— Un mesagiu din Washington spune, că **Senatul Statelor-Unite** a adoptat, cu 38 voturi contra 19, rezoluția pentru terminarea stării de războiu cu Germania și Austria.

Știri mărunte.

Pentru membrii reuniunii arhidiecezane de misiuni. Comitetul central roagă pe toți membrii reuniunii, ca atât restanțele pe trecut (câte 150 lei pe an) cât și taxa de pe acest an (10 lei) să-le trimită la adresa pâr. **Ioan Moldovan**, profesor la școala normală în Blaj, casierul reuniunii. Iar în afaceri de misiuni pentru popor să se adreseze direct secretarului **Dr. Ioan Bălan**, canonic mitropolitan.

Locale. Măine, Duminică a treia după Rusalii va **predica în catedrală** pâr. **Iuliu Maior**, iar Marți, în sârbătoarea ss. Petru și

Pavel, va **predica pâr. Dr. Augustin Tatar** profesor.

— În 5 Iulie s'au deschis, cu invocarea Spiritului sfânt, **cursurile de vară (anul II) pentru învățători și învățătoare**. Participă la ele 138 de învățători și 15 învățătoare.

— Marți, în 12 Iulie c. „Reuniunea pompierilor voluntari” aranjează în grădina din **Veza o petrecere de vară**. Inceputul la ora 16. Prețul de intrare de persoană 6 lei, iar de familie (până la 3 membrii) 12 lei.

Pentru preoții deficienți, văduvele și orfanii de preoți, ministerul cultelor a asemnat ajutoarele pe primul cvartal al anului 1921. Preoții deficienți vor primi câte 300 lei, văduvele din anul de doliu câte 225 lei, iar celelalte câte 250 lei, orfanii de tată câte 100 lei, iar cei de ambii părinți câte 200 lei.

Asociația medicilor din România a ținut în zilele 3—6 Iulie un foarte important congres la Cluj. Chestiunile de igienă și salubritate publică, cari s'au impus de împrejurări considerării congresului au fost discutate cu același interes ca și chestiunile de ordin personal și de bransă. Au participat peste 300 de medici din cei 2400 membrii câți are acum „Asociația”. Congresul a fost prezidat de profesorul neobosit **Dr. Iuliu Moldovan**, căruia îi revine aproape în întregime meritul mișcării frumoase din sinul medicilor români. După terminarea congresului, s'au aranjat excursii de studii la băile din Cojocna, Sângeorzul român și la băile Felix de lângă Oradea-mare.

Retragerea biletelor băncii generale se face în cursul acestei luni, așa că dela 1 August c. nu vor mai avea nici o putere circulatorie. Ba, ordonanța spune chiar, că vor fi pedepsiți cei care vor mai avea după acest dat atari bilete, fiindcă se vor considera ca introduse prin contrabandă. Schimbul se face la sucursalele Băncii naționale și la toate casierile publice. În cursul lunii curente nime nu mai este obligat să primească bilete de ale băncii generale. Se face totuși o excepțiune cu piesele divizionare de 25 și 50 bani, cari se vor înlocui numai mai târziu, cam prin luna Noemvrie, pe când se vor putea pune în circulație noile piese divizionare de metal.

Pentru volumul N. Iorga, pe care scriitorii români îl vor oferi ca prinos de serbătoare marelui apostol al neamului, se mai primesc manuscrise, desemnuri, și clișee până în 15 Iulie c. (pe adresa: G. Bogdan-Duică, București str. Frumoasa 48). Predarea volumului se va face, în cadrele unor frumoase serbări, în luna August, la Vălenii de munte, unde comitetul „Ligii culturale” a hotărât să înființeze un mare institut cultural-național.

Dempsey. Așa se cheamă șampionul mondial, care la matchul de box, aranjat la New-Jersey (America) a bătut pe vestitul șampion francez Carpentier. Pentru ziua de 3 Iulie când s'a dat lupta se puse în mișcare întreagă America, și chiar din Europa au trecut Oceanul cu sutele. Vânzarea biletelor (de 5—50 dolari) a produs sume fantastice de milioane dolari. Singur numai organizarea matchului a costat un milion de dolari. Ca o curiozitate amintim, că 428 ziare și-au reținut locuri și că pentru transmiterea știrilor au fost instalate la fața locului 28 linii telegrafice. — Așa se fac lucrurile în America, mai ales, când, ca și acum, sunt nădejdi pentru biruința unui american.

Un festival studențesc se va ține în ziua de Sămpetru (12 Iulie c.) la Murășludoș. Puncte de cor și de orhestră se învrăstează cu recitări și ușoare piese de teatru, iar d. A. Ceușianu va rosti un cuvânt de deschidere. Festivalul se datorește cercului studențesc „**Câmpia și Mureșul superior**”, care și până acum a dat frumoase semne de activitate culturală.

O nouă gazetă la Arad. Locul „Românului” din Arad, l-a luat „**Gazeta Aradului**”, care ne fiind în legăturile partidului național poate face acum mai nestânjenit politica liberalo-filă, numită „independentă”, a domnului Goldiș.